

SNEEDORFF, FREDERIK

Wigten af de tre nordiska rikens
förening. Öfwersättning./(profesor
Sneedorf.) Stockholm, tryckt i Elméns
och Granbergs tryckeri, 1810

(Elmén : Granberg
1810

EOD - Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 12 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400- till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
 - Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
 - *Sök:** Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
 - *Klipp & klistra:** Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).
- *Ej tillgängligt i varje e-bok.

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkor för användning: <https://books2ebooks.eu/csp/sv/nls/sv/agb.html>

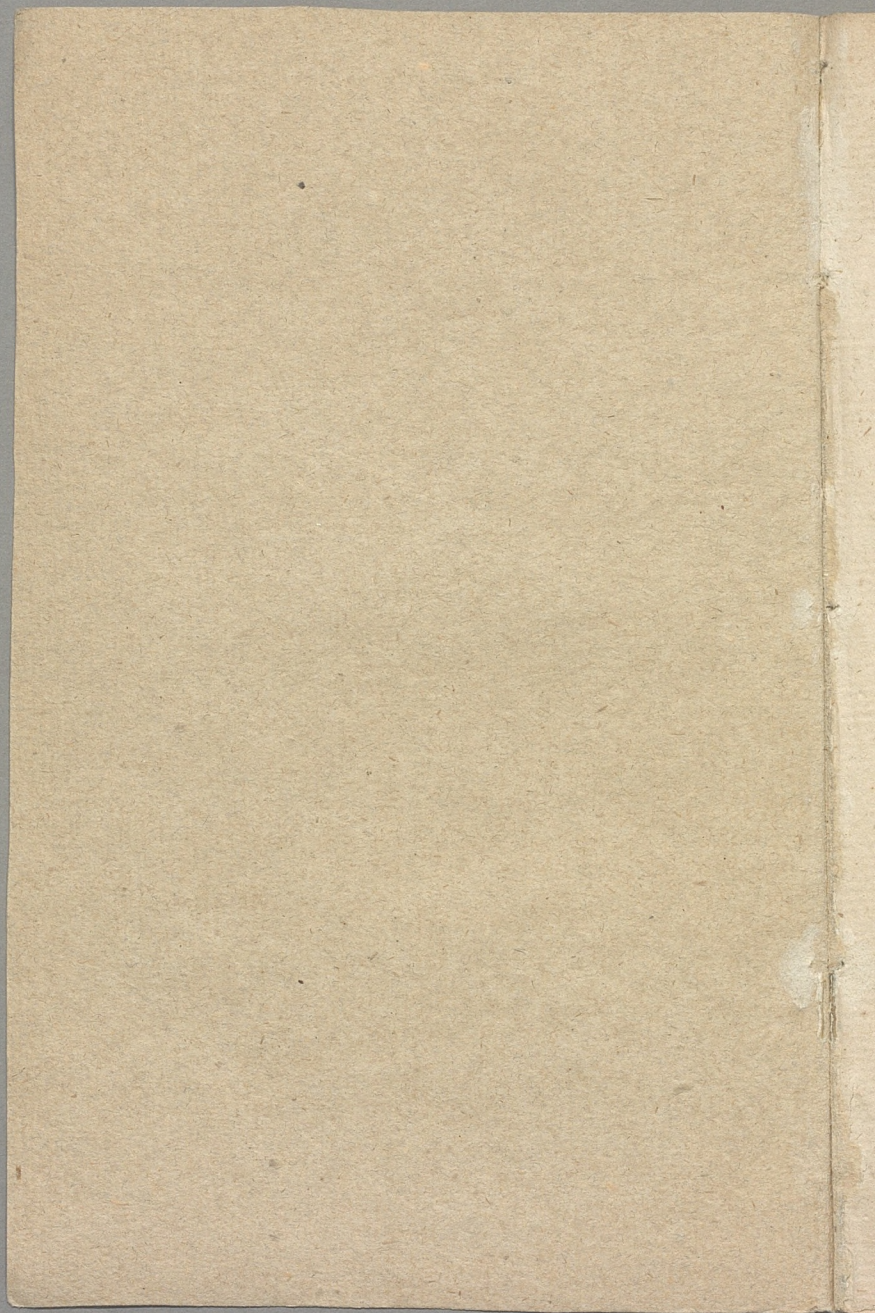
Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 40 bibliotek från 12 europeiska länder denna service. Sök böcker tillgängliga för den här tjänsten: <https://search.books2ebooks.eu>
Mer information finns tillgängliga via <https://books2ebooks.eu> boken.

Snedroff

St. Louis
Publ.
1810
(18)

1810
1700-1829

SNE DORFF

Sv. Saml.
Polit.
Skand.
(1811)
1810
1700-1829

Wigten

af de tre

Nordiska Rikens Förening.

Öfversättning.

SEDERSTRÖM,

Tryckt i ELMÉNS och GRANBERGS Tryckeri,

1810.

Sfwersättarens Erinran.

Detta stycke, som finnes infördt i Skandi-
navisk Museum för år 1798, är författadt
af Professor Sneedorf och uppläst i Nordiska
Sällskapet i London om Wären 1792. Förfat-
taren anmärker sielf, i inledningen, att det är
mindre en afhandling än några strödda an-
märkningar öfwer Wigtten af de tre Nordiska
rikens förening. Sfwersättaren har blott ut-
lemnadt de meningar som gäfwo det form af
tal, och tillagt några noter.

De skäl hwarmed man besfrider möjlighets-
ten af hela Skandinawiens förening äro de
mest fördomsfulla; oberäknaadt att de ofta här-
leda sig ifrån personlig egennytta. Ingen nes-
kar att Norrige skulle lätt kunna införlifwas
med Sverige, men man twiflar att det
samma låt sig göra i anseende till Dannemark,
och till bewis härpå åberopar man Katmare
Unionen; Men utom alla andra skäl glömmes

man att hälften af hvad som den tiden utgjorde det egentliga Dannemärk har sedan blifwit werkeligen införlifwadt med Sverige. Det är således, utom Norrige, endast Danska Särne som återstå för Skandinawiens arrondissement; ty Holstein och Gutland kunna söga betractas annat än som afföndrade prowinsar, hwilkas besittning wisserligen är kostbar, men hwilka förmodeligen stå i mer än ett enda politiskt hänseende böra kunna komma med i beräkningen. Sjelfwa den iswer hwarmed wisar makter alltid motarbetat denna förening wisar wigten deraf, och desß werkställande är kanske endast möjlig så länge Frankrike, som alltid wisat en tydlig benägenhet dersöre, genom sitt anseende kan verka på de makter som skulle wilja hindra den.

Det är en sanning, som lätt låter bewisa sig, att Staternas säkerhet och lycksalighet, likasom enskilda utenniskors, till största delen beror på dess styrka, och anseende hos andra; att de politiska band som under namn af traktater för ena riket, alltid knyts af fruktan eller intresse; att de hålla och brista med en af dessa; att hwar politisk förbindelse emellan större och mindre stater är ingenting annat än ett fördrömmjuktande band för de sednare, och liknar dem hwarigenom en båt släpas på wilba hafwet efter ett örlogsskepp; och ändteligen, att när allianser skola vara hwad de enligt sin natur böra vara, så måste de slutas likasom emellan man och man, så måste ömsesidiga fordringar och ömsesidiga förhoppningar vara lika stora, så måste de icke allenast grunda sig på ett inbördes intresse, utan på inbördes förtroende och aktning.

Kastom nu ett uppmärksamt bga på Europa! se der Skandinawien vårt Fädernesland, liggande midt emellan Ryssland och Tyssland. På den ena sidan det stora Kolossaliska riket som är snarare en werld än en stat, som wid förra seklets början knappt war kändt till namnet i Europa, som wid förra seklets början icke i sitt

Språk ägde namn på Krigsflottan, som wid förra sekkets bbrjan ägde twarfen Petersburg eller Dkafow; se att det bemåttigar sig herrawäldet i Swarta Hafwet, och det är ingen panisk förfräckelse om wi frukta för det samma i Östersjön.

På den andra sidan Tyssland, hvars författning bör fåsta alla tänkande Euroveers uppmärksamhet. Delt i hundrade små stater, hwilka kas regenter aldrig warit farliga för mer än för sina undersåter, tycks det närma sig till en stor förändring, allting synes wara banadt för det ena wäldet som så många Arhundraden warit Österrikiska Husets politik, som Sverige förhindrade under Gustaf Adolf, och som Preussens Fredrik 2:dre hejdade genom Fursteförbundet. Men hwad kan sätta gränser för det Österrikiska Huset då det är förbundet med Preussen på ena sidan, och obehindradt af Frankrike på den andra, och gynnadt af den ögonstentliga folkskåning som råder i alla Tysslands små stater, der man önskar förändring emedan man är misnöjd, och der man skall blifwa nöjd blott man får en förändring.*). När Ryssland och Österrike råta

*). Man torde erinra sig att detta stycke skrefs 1792. Omständigheterna hafwa således till en del förändrat sig, och Österrikiska Husets tillä

hwarandra händerna wid Östersjön, då skall de bli för sent att förena Norden, då blifwer för oss intet annat öfrigt, än att antingen gömma oss bakom sjellen, eller dö, liksom våra förfäder wid sina födobar, och förswinna bland Staterna. — Men hwilken makt på jorden kan vara farlig för det förbundna Skandinavien? Våra berg, våra dar, vårt stränga klimat, vår gamla kärlek till friheten, till fäderneslandet, till våra Konungar, skall göra det lika omöjligt, för någon makt på jordklotet, att rycka oss ifrån Norrpolen och att beröfva oss vår sjelfständighet.

tagande öfvermakt i Tyskland synes för det närvarande icke behöfwa att fruktas. Men antingen detta Rike en gång sammansmälter till en enda kropp, eller kommer att bestå af flera stater, som på wist sätt lyda under en annan större makt, är faran för Skandinavien den samma. Ty wi inbille oss förqäfwes att den stora makten skall göra något för oss af blott medlidande med vår swaghet; ett sådant medlidande gifwes icke i Politiken, och kan icke gifwas der. En liten stat, som är belägen emellan twenne starka, måste åtminstone, om den angripes, till någon tid kunna förswara sig sjelf, det wore eljest oförfigtigt af desse makter att lemna den ett slags sjelfständighet; emedan hwar och en af dem har att i den andra frukta en rival, som wid första lägliga tillfälle icke skall försumma att ensam tillägna sig den swaga staten.

Alla afwikelser ifrån detta system hafwa varit olyckliga för Norden. De sednare tiderna hafwa både Sverige och Danmark varit förbundna med Ryssland, utan att fins emellan hafwa haft något förbund. Det war på sådant sätt Filip af Macedonien förbant sig med de Grekiska staterna, under det han på samma tid delade och ändteligen upplufade dem *)

En namnkunnig Swenssk Historiskrifware har wiserligen, med skäl, sagt, att de Nordiske rikena aldrig woro swagare, aldrig mindre för- enade än under Ralmare unionen; men betraktom Nordens Historia från Margareta till det Stöckholmska blodbadet, så skola wi finna att orsaken till Rikenas swaghet låg i deras oenighet, och att orsaken till deras oenighet icke låg i Ralmare Unionen, som war förträffeligen utfas

*) Begäret att inkräkta Norrige gjorde att hwarthen Gustaf den tredje eller hans efterträdare märkte det felaktiga i deras system. Danska Regeringen synes deremot tydligen hafwa funnit det. Man behöfwer blott gifwa att på de sednare frigens handlinger, och man kan icke, utan att vara alldeles förblindad af National fördomar, neka sig att se hos denna Regering ett tydligt bemödande att skona Sverige, ehuru den, enligt sina trakta- ter med Ryssland, varit nödsakad att skicka hjälptrupper, eller direktt deltaga i kriget.

stad, utan i en kedja af swaga Konungar, hwaraf den sista war en tyrann, och i det fdr retrade som Dannemarf, der Konungarne restberade, sökte framför Sverige

Det war bestämndt i Kalmare Unionen att Konungarna skulle en wiß tid af året wistas i hwart rike; att hwart rike skulle hafwa sina insbudda embetsmän och regeras efter des egna laggar; att när konungen war dödd skulle det Rikets Drots hwarest dödsfallet inträffade, underätta de andra Rikenas Råd derom, och Rikena, så fort som mödligt war, sika hwartdera 40 deputerade till Halmstad, för att wälja en ny Konung. Hade den döda Konungen söner så tog man en af dem; men dog konungen barnlös, som det hände både med Erik af Pommern och Christoffer af Böhern, så befallte Kalmare Unionen, för att undwika all afundsjuka, att tre sedlar, med ett af de tre rikenas namn på hwardera, skulle kastas i en Urna, och ett barn uttaga en af sedlarna; af det rike hvars namn stod på den uttagna sedeln skulle man wälja thronföljare. Fastän man i våra dagar nekar fjortonde århundradet både Politik och Filosofi, synes mig likwäl att Kalmare Unionen wisar mera sundt förnuft än som rdjer sig i åttioå-

ga af det stolta adertonde seklets traktater *)

*) Utställiga af de skadeliga artiklar som man förebrår Ralmare Unionen woro en nöd- wändig följd af tidehwarfwets bristande upp- lysning. Således hade man ännu intet be- grepp om möjligheten att låta alla styrelsens verkningar utgå ifrån en wiß punkt. Der konungen personligen wistades, der war icke allenast sicksiwa Regeringen, utan der skulle alla mål, både juridiska, ekonomiska, o. s. w. sluteligen afgöras; Och som en stor del af dessa mål afgjordes mundteligen, och sednare tidens inrättningar woro obekanta, måste Kon- ungen beständigt resa omkring sina riket, så wida alla saker skulle blifwa i en oafbruten gång. Att göra en gemensam lag för hela Norden war ett förslag hwilket man icke hel- ler hörd wänsa i dessa tider, då alla ekonomi- ska stadgar nödwändigt utgjorde en del af la- gen, och man begrep ganska wäl att hwad som i dessa fall passade i Dannemark, hwar- till Skåne, Halland och Blekinge äfwen räks- nades, icke war lika tjenligt i Sverige eller Norrige: omständigheter hwilka sednare tiders lagstiftare icke alltid haft lika lätt att begrä- pa. Dättigheten att wälja sina konungar war också en olägenhet; men som intet Rike wille förlora, och som utgjorde det hufwudsafeliga- ste af deras urgamla Konstitution. — Det war likwäl de Swenska Aristokraterna som isyn- nerhet försvarade denna punkten, emedan de woro ofta beslägtade med förbna Konungar, och trodde sig således hafwa siesiwa rättmätta- ga anspråk på thronen.

Man kan icke neka det ju redan under Margareta war misandje i Sverige; det war en naturlig följd af partierna, af den förra Konung Albrechts af Mecklenburg fångenskap, af ett nytt regerings-system, och ingalunda af hennes uppsförande. -- Margareta lemnade sin Krona men icke sitt förstånd till sin efterträdare. Under det Margareta lefde blef Erik af Pommern wald till Konung öfwer de tre Nordiska rikena, och han war den första frammande Konung som regerade i Dannemark, sedan den gamla Konungastammen war utdödd med Waldemar och Margareta. Det födratt han wisade mot sin oödeliga wälgörerska under det hon lefde, wisade rikena hwad de kunde wänta af denne otacksamme. Sedan han bestigit thronen råder både hans enskilda och publika lefnad en underlig förwiring, obeständighet och swaghet blandad med illsta. Han hade den allskanswärdaste Drottning, en Engelsk prinsessa, Filippa, och huru blef hon behandlad af denne barbar, tills hon sökte en tillflykt från honom och från werlden, under skyddet i Wadstena Kloster. Det frig han, som Konung öfwer Nordens trenne rikena, förde i mer än 20 år mot det lilla Holstein, utbredde wansära öfwer Norden hos dem som icke förstå att stilla Konungar och Nationer från hwarandra.

I spetsen för en här af 100,000 man kunde han icke intaga fästningen Gottorp, och då han under belägringen fick ett sejdebref ifrån Hans festäderna, bröt han opp i en sådan brådskä, säger Høllberg, som der varit 100,000 man i breswet. Under honom begynte den benägenhet, som, äfwen under de flesta Oldenburgska Konungar, med undantag af Konung Hans och Christian 4:de, varit i Norden, att draga in främlingar till de wigtigaste embeten. Tysskar öfwerfrämmade rifets; de kommo i Skådet, till hofwet, bleswo höfdingar och fogdar; det tyska språket började blifwa en wäg till ära, och war det i lång tid.

Swenstärna klagade öfwer dessa inbrott i föreningen, och skickade till Konungen deputerade, i spetsen för hwilka den berömda Engelnbrekt twenne gånger war. Då han kom andra gången sade Erik: Du klagar alltid, gå och kom icke mer för mina ögon. Jag går, swarade Engelnbrekt, men jag skall wäl ännu en gång komma tillbaka. Han kom året efter i spetsen för en här, och gaf första stöten åt Margaretas byggnad, som ifrån denna tiden wacklade tills den blef alldeles omstörtad.

Erik hade emedlertid på Ön Gottland, i sin Cecilias armar, glömt sina tre riken. Sedan

Ewenfkarne tre gångor instämt honom till Mora stenar, affatte de honom sluteligen, hwilket man på samma tid gjorde i Dannemark. Då han icke längre kunde wara Konung blef han fjördsware.

Sådan war den förste af de danska konungar som regerade öfwer de tre Nordiske rikena, och kan man undra att Kalmare Unionen började att brista, att rikena woro swaga? Om hans efterträdare Christoffer af Bäljern kan följande drag wara nog, att wisa hwad Föreningen kunde wänta af honom. Då Ewenfkarne klagade öfwer att Erik af Pommern, från Gottland, röfwade och plundrade på deras kuster, swarade han: att hans Morbror skulle ju hafwa något att lesa af.

Christoffer regerade blott åtta år, och Oldenburgska Husets besteg thronen. Bland Unionens Konungarna af detta Hus war ingen utom Konung Hans (Johan), som wisade aktning för Kalmare förening. Men det olyckliga Kriget med Ditmarsen skade misföret i Sverige, och den lyckliga hwarmed hans berömda Fältherre Otto Krumpen stridde i Sverige, lade grunden till Christian den 2:es grymheter. — Men jag will icke misbruka läsarens uppmärksamhet eller sára dess känslor genom åsynen af

Stockholms Stortorg, då det på Christians befallning förvandlades till en afrättsplats. Jag vill endast säga: att den som ursäftar denne Tyrann förgiftar Furstarne; de smickras nog medan de lewa att man icke skulle säga sanning om dem när de äro döda. Stockholmska blodbadet har besläktat Nordens annaler och sönderrifwit Skalmare Unionen.

Det är bekant att två gånger sedan, har en förening emellan Nordens trenne Riken varit nära att slutas: under Carl X och under Christian VI. Franska Ambassadören Terlon, som följde med Carl X på hans marsch genom Holstein och Dannemark, berättar att denne Konungs plan war, sedan han eröfrat Köpenhamn, att i grund försibra denna stad, att flytta des privilegier på Östeborg, att hålla en flotta af 100 Linieskepp, och då påstod han skulle han nog weta att förswara sig mot Europas makter. —

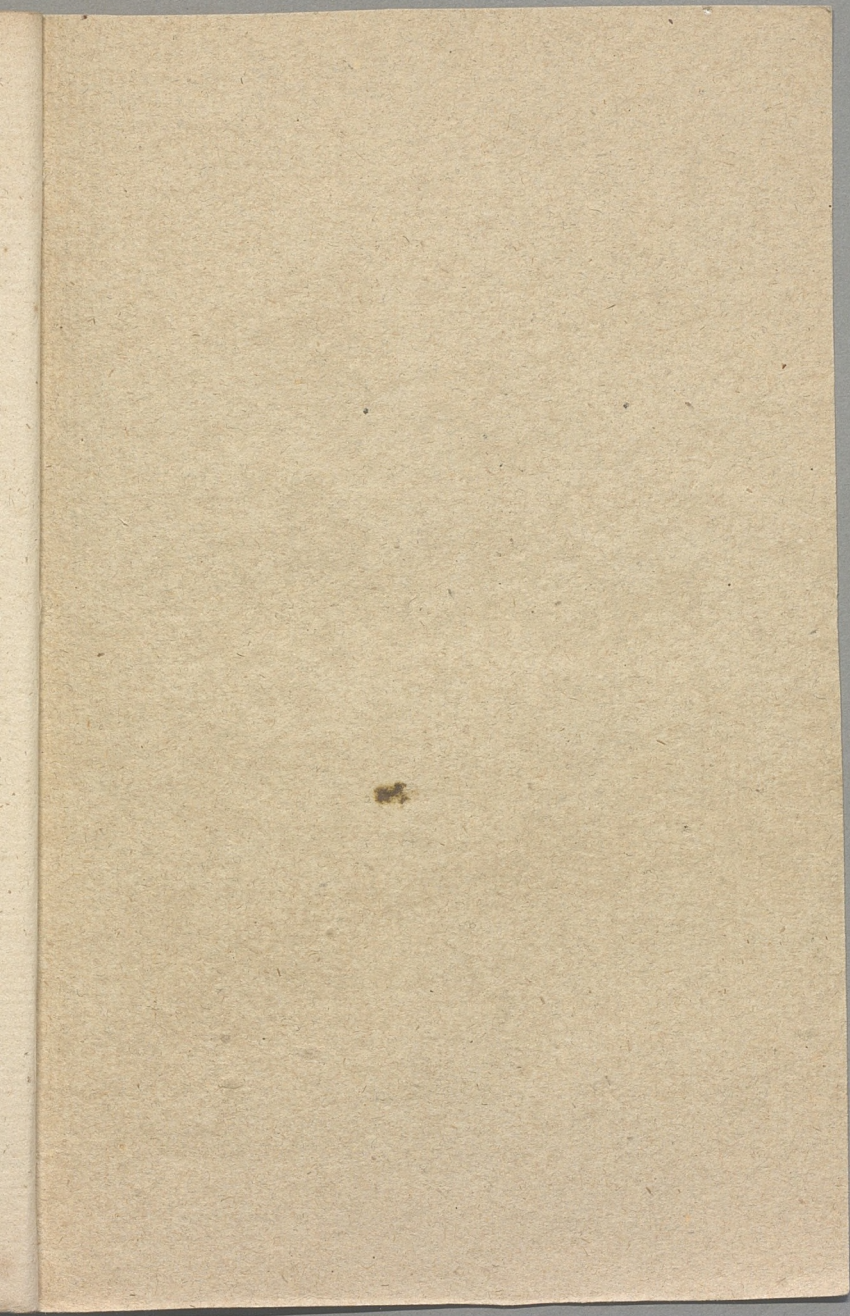
Den betydligaste StatsOperation under Konung Christian VI war, eller rättare borde hafs wa varit i anledning af thronföljden i Sverige. Konung Fredrik I af det Hessiska huset, som succederade Carl XII, eller rättare sin Gemål Ulrika Eleonora, war gammal och hade inga barn. Ständerna kommo tillsammans 1747 för att afgjöra två wiktiga mål: 1) att sluta ett

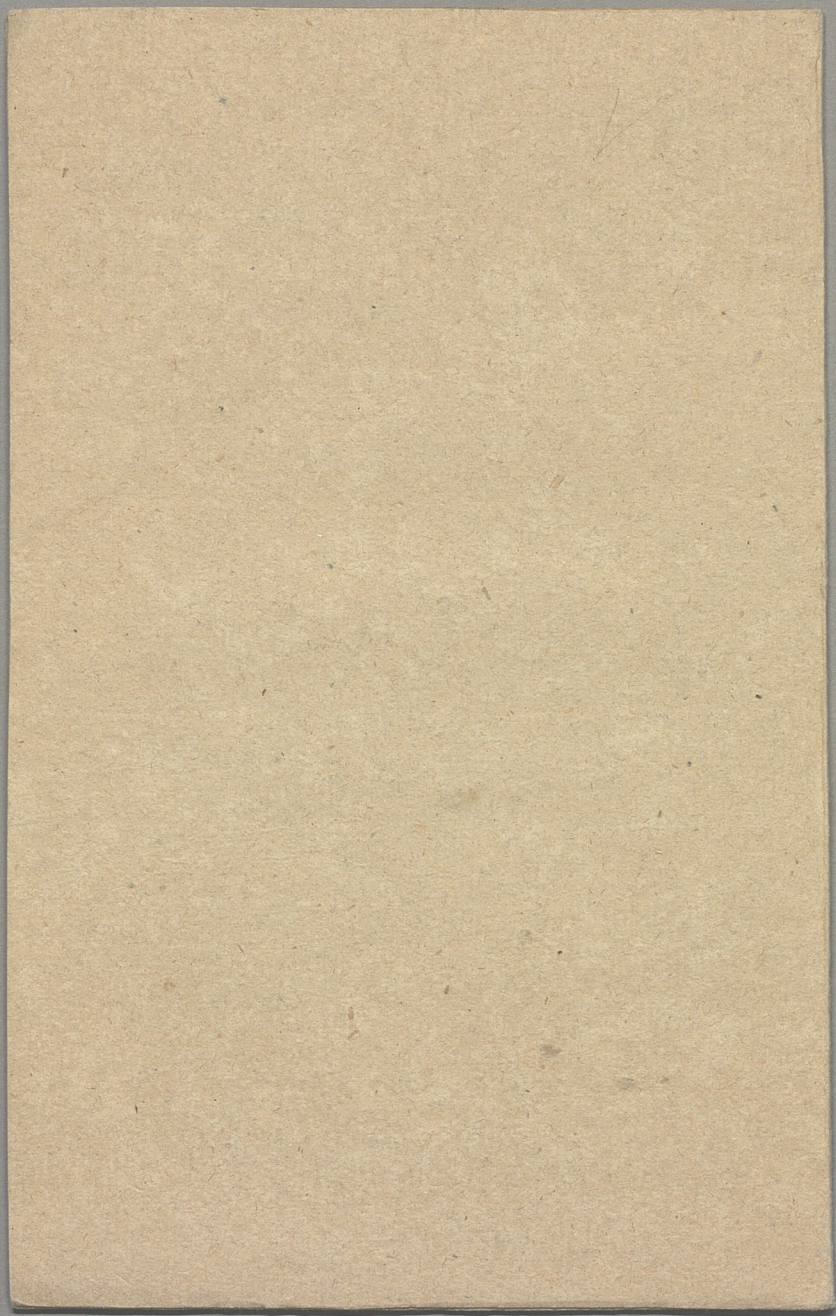
Krig med Ryssland hwari Finland gått förloradt; 2) att wälja en thronföljare. Man hade att wälja mellan tre: Adolf Fredrik, Biskopp i Lybeck och af Holsteinska huset; Konung Fredrik V som Kronprins; och Konungens af Sverige Brors son Prinsen af Hessen Casel. Det Parti som Danska Prinsen hade i Sverige war icke litet både bland Ständerna och bland allmogen. Att der eljest wore män i Sverige som ansågo en dansk kronprins på swenska thronen för ett mycket opolitiskt steg, war icke utan grund. Det syntes så rimligt att en dansk konung, hwilken tillika regerade i Sverige, skulle föredraga sitt arfrike, icke derför att det war hans arfrike, utan för det han regerade der med oinskränkt makt, framför det nya riket, der han, efter den dåwarande Regeringsformen, icke war mer än rikets högsta embetsman *). Men att man i Danmark

*) Det war isynnerhet Swenska Aristokraterna som arbetade håremot. Men för öfrigt har man alltid i Sverige gjort sig ett origtigt begrepp om den så kallade Suveräniteten i Danmark. Det är sannt att efter bokstafwen är danska konungen enwäldig; men detta enwälde finnes blott på papperet; det har på mer än hundrade år aldrig varit utöfwadt, allmänna esprin tillika med upplysningen och gammal wana harnu mera satt en bom deremot, hwilken är långt starkare än alla de laggar som nånsin af Ständer blifwit föreskrifna. Man behöfwer endast wädja till de sista

dref saken med sådan Edd, kan ingen begripa som icke känner hofwets författning på den tiden, Franska Ministeren intresserade sig mycket för danska kronprinsen. I franska kabinetet ansåg man Sveriges och Danmarks förening såsom det säkraste hålverk mot Ryßlands stigande makt. — Franska Ministeren yttrade först huru möstlig denna sak war, för danska Ministern i Stochholm Grefwe Lynar. Lynar blef icke långt derefter rappellerad, och General Gråner kom i hans ställe; detta war en werksam och driftig man, som förstod att skaffa sig parti; men knappt hade han lagt sina planer innan han afwen rappellerades. Det war han som fick Dalkarlarna att resa sig, genom det skälet att man wille gifwa dem en Biskopp till Konung. Efter Gråner kom Vertentin, hwilken som Preses i Finans Kollegium fick namn af *Pater difficultatum*. Han lefde i Stochholm så obetyrkradt, som det warit en sak utan wigt. Man hwertygade Dalkarlarna att deras tillkommande konung icke war en sådan Biskopp som går med swarta kläder, utan en furstelig person. Danska flottan lopp ut, och en Armee under General Arnold skulle, tillika med Kronprinsen, marschera in i Sverige, men allt detta stredde icke innan det war försent, och man sökte icke att skaffa sig nog anhängare. Freden slutades mellan Ryßland och Sverige; en af hufwudpunkterna war att Biskoppen af Lybeck, Adolf Fredrik, blef utwald till thronföljare; och — således förlorades detta tillfälle.

40 årens erfarenhet. Hwartill gagnade de in-
fränkningsar som 1772 års regeringsform gjorde
i Konungens makt? hwartill gagnade Riksdags-
beslutet 1800? — Man kan aldrig nog
ofta upprepa det: utom en allmän esprit gif-
was inga grundlagar — som lydas; med den
gifs was intet enwålde — som kan misbrukas.

www.books2ebooks.eu